

Fot. stat. kopi
 etter M.H. i B. 6/4-65

Avskrift Tuh/LKv

15/10 - 1940

STRENGT FORTROLIG.

103050

Rapport og Oversikt
angaaende Norges Gull.

Gullet ble om formiddagen den 9. april transportert i lastebiler fra Oslo til Lillehammer og foreløpig anbragt i Norges Banks avdeling der. Praktisk talt allt gullet som var oppbevart i Norges Bank kom ut fra Oslo. Det som ble latt tilbake kan neppe ha vært mer enn om lag en kvart tonn - altsaa en forholdsvis bagatellmessig mengde i forhold til de ca. 49 tonn som ble bragt ut.

Ved etterkontrollen av transporten og deponeringene maa en basere seg paa det som en vet kom ut fra Oslo (og som altsaa utgjorde ca. 99½ prosent av den hele mengde.) Ved de tallrike omlastninger (fra tog til biler, fra biler til opplagsplasser, atter paa biler, saa i baater, fra baat til baat, m.v.) som i de følgende uker ble foretatt - tildels under ytterst vanskelige forhold og i den største hast - var kontrollen hele tiden basert paa nøyaktig opptelling av kasseantallet, idet en skjelnet mellom store kasser, smaa kasser og kagger (smaatønner.) Slike tellinger ble foretatt en hel rekke ganger, og sikret en nøyaktig kontroll, idet det paa grunn av kassenes særlig utseende og vekt ikke kunne være tale om noen substusjon av kasser. At saa ikke kunne skje sørget ogsaa det militære vakthold for.

Paa slutten var mange av kassene paa grunn av de tallrike omlastninger og den tildels noksaa haardhendte handtering blitt temmelig løse, og paa mange var seglene blitt slaatt av. Bare paa noen faa ble dog jernbaandene skaket helt av, og bare i et enkelt tilfelle er det konstatert at noe er falt ut av en kasse (muligens kassen brutt opp av en matros.) Daarlige kasser ble reparert saa godt det lot seg gjøre og tildels forsynt med nye segl.

Det ble bragt ut av Oslo og senere ut fra Lillehammer 818 kasser, 685 smaa kasser og 39 kagger. Et par kasser var av en mellomstørrelse, hvor det kunne være tvil om de skulle kunne regnes til de store eller de smaa. Hele mengden naadde Aandalsnes i 7 jernbanevogner, og ble senere kjørt tilbake til Romsdalshorn stasjon.

Via Aandalsnes ble saa en første skipning foretatt til London paa krysseren "Galatea". Den bestod av 200 store kasser.

Tilbake var 618 store kasser, 685 smaa kasser og de 39 kagger, som den 26. april naadde Molde paa 23 lastebiler og ble anbragt i en derværende større fabrikk.

Ved evakueringen av Molde natten 29.-30. april ble 317 store kasser, 439 smaa kasser og de 39 kagger innlastet paa krysseren "Glasgow" og naadde London via Glasgow. De resterende 301 store og 246 smaa kasser naadde etter mange viderverdigheter Tromsø og ble til slutt innskipet paa krysseren "Enterprise" og naadde London via Plymouth.

Alt gullet fra Oslo og Lillehammer bestaaende av 818 store kasser, 685 smaa kasser og 39 kagger var den 29. mai naadd trygt fram til London og deponert i Bank of England hvor det etter hvert var blitt inspisert av den norske regjerings representanter. Alt gullet var hele tiden fra Lillehammer gaatt i den norske regjerings og finansdepartementets navn, og i samsvar med dette var protokoller, kvitteringer, konossementer og deponeringskriv satt opp og undertegnet.

Til tross for at en ikke kunne kontrollere kassenumrene ved de tallrike omlastninger kan det som nevnt ikke være tvil om identiteten av de kasser som naadde London, og som ogsaa i antall stemte med det som var paa Lillehammer. I London ble alle kasser fra "Galatea" og "Glasgow" aapnet og tømt, og innholdet ble opptellet, veid og kontrollert og senere ompakket i nye kasser for skipningen over Atlanteren. Partiet med "Enterprise" ble ikke aapnet, men holdt i Bank of England som transitgods for videreforsendelse. Av dette ble 250 originalkasser (130 store og 120 smaa) skipet med "Bomma" til U.S.A. og de 120 smaa kasser videreforsendt fra Baltimore til Canada.

I begynnelsen av juni meddelte den norske generalkonsul i London at han etter meddelelse fra Marinemyndighetene i Glasgow gjennom konsulatet i Liverpool hadde faatt underretning om at en engelsk marinematros var blitt knepet med en gullmyntpose, som han enten hadde funnet (og da falt ut av en skadet kasse) eller fjernet fra en kasse som han hadde aapnet. I posen var det angivelig tilbake 703 tyvekronestykker, og det skulle da fra denne pose være bortkommet 297 gulltyvekronestykker. Saa vidt vites ble disse 703 tyvekronestykker etter generalkonsulens ordre overlevert Nortraship.

Da det fra London ikke foreligger noen protokoll over kassenumrene og saaledes forholdet mellom gamle og nye kasser ikke er klarlagt, er det ikke mulig ut fra oppgaver over de nye kassene - som forøvrig ikke foreligger fullstendig - aa kontrollere gull-

mengden nøyaktig videre. Det er dog ingen grunn til aa tro at noe er gaatt tapt fra ankomsten til London til destinasjonen i Ottawa og New York. For skipningene med norske baater stemmer det utlossete kasseantall med det innlossete, og det er ikke grunn til aa tro at noen kasser er blitt forbyttet med andre eller at noe av innholdet er gaatt tapt.

For de skipninger som er foretatt med britiske linjeskip har vedkommende centralbanker (London, New York, Ottawa) gjensidig kontrollert hverandre, og det er ikke konstatert noen uoverensstemmelse (bortsett fra forskjell i finveierresultat paa noen faa unser paa hele baatpartier.)

En kan altsaa med den grad av sikkerhet som det er mulig aa ha uten at en har deltatt i inn- og utpakningene og opptellingene av hver enkelt barre og myntpose, videre slaa fast at alt gullet som ble skipet fra London naadde vel fram til Amerika. I London skulle det saa vidt vi kan se være tilbake bare den lille reserve paa 5 store kasser (inneholdende tilsammen antagelig 25 poser, hver igjen inneholdende antagelig 1.000 - et tusen - tyvekronestykker eller tyvereichsmarkstykker) som ble uttatt fra Bank of England og overført i norsk varetekt.

Etter avtale skulle ogsaa en del kasser fra "Bomma" ha vært satt til side ved ankomsten til Amerika for aa holdes som en fri disponibel reserve for paakommende nødstilfelle. Dette lyktes det ikke aa gjennomføre. Det ble bare av en kasse tatt ut to poser hver inneholdende 1.000 tyvekronerstykker, som ble deponert i Baltimore.

Da gullmengden i Canada ble større enn opprinnelig paa-tenkt (idet det ikke ble noen rest-mengde tilbake i Bank of England, bortsett fra tidligere clearingtilgodehavender konvertert i gull) er de 120 smaa kasser som ble videreskipet fra Baltimore ex. "Bomma" til Ottawa, foreløpig ikke blitt utpakket, idet en paa denne siden har ment det ville være det beste aa faa disse kasser (inneholdende antagelig 235 barrer) sendt tilbake til Sambands-Statene, eventuelt en del anbragt som nødsreserve annetsteds paa den vestlige halvkule (f.eks. med vel en halv million dollar eller 20 kasser hver i Buenos Aires, Havana og Mexico City.) Denne sak bør fremdeles nøye overveies, selv om de 120 kasser med "Bomma" naa etter den siste ordre fra London skal pakkes ut i Ottawa.

Med norske baater direkte til Canada kom det følgende partier (kassene er her og idet etterfølgende for det meste andre kasser enn de som kom fra Norge til London):

"Ida Bakke" 192, "San Andres" 111, "Bra Kar" 156 og "Norma" 172 kasser. De britiske linjebaater "Duchess of Bedford" og "Duchess of York" bragte henholdsvis 96 og 104 kasser.

I Ottawa er oppbevart i utpakket stand etter oppgaver fra Bank of Canada 1,002,019 ounces, og ~~en~~ regner en med 400 ounces pr. barre i gjennomsnitt for "Bomma"-partiet blir dette et tillegg paa ca.94,000 ounces, altsaa i alt i Ottawa ca. 1,096,000 ounces fine. Verdien av dette etter U.S.A. prisen paa \$35.- pr. ounce er ca.38,4 mill. U.S. dollars.

Antall barrer i Ottawa er fastslaatt til 1.094 plus de antagelig 235 ennaa ikke utpakkede fra "Bomma". Gullmyntene bestaar hovedsakelig av gamle tyske mark, skandinaviske kroner og østerrikske kroner til en samlet vekt av 589,834 ounces fine. Vekten av de 1.094 barrer er 412.185 ounces, og av barreene i kassene fra "Bomma" ca.94,000 ounces.

I Federal REserve Bank of New York er det "nye" gullet deponert paa to konti: "Royal Norwegian Goverment No. 1" og "Royal Norwegian Goverment No.2". For den første av disse er øremerket 648 myntposer fra "Bomma", og for den annen er øremerket skipningene direkte fra London med britiske linjebaater ("Cameronia" I, "Western Prince", "Scythia", "Samaria", "Northern Prince", "Eastern Prince", "Brittannic" og "Cameronia" II,) bestaaende av 940 poser med mynt, og 297 barrer (plus 5 blad.) De fra Banken mottatte vektspesifikasjoner viser en samlet vekt av gullet (konto 1 og 2) i New York paa 473,303 ounces fine. Etter standardprisen paa \$35.- er verdien herav ca.16,5 mill. U.S. dollars.

Ialt er partiene som er deponert for regning av Den Kongelige Norske Regjering i Ottawa og New York paa ca.1,569.000 ounces troy fine (a 31,103 gram) eller ca. 48,8 tonn til en samlet verdi av ca.54,9 mill. U.S.dollars. I gamle norske gullkroner (a 25/62 eller 0,403 gram fint gull) svarer dette til 121 mill. gullkroner. (Til dette kommer de 25 myntposer i London og 2 i Baltimore, eller om lag $\frac{1}{2}$ million gullkroner.)

Dette resultat stemmer bra med de utdrag av Norges Banks gullprotokoller som er blitt mottatt i avskrift fra London, og bekrefter at det norske gullet for den alt overveiende mengdos vedkommende er kommet ut av Oslo, og at intet (bortsett fra de nevnte 297 gulltyvekroner) er gaatt tapt under de omfattende og til dels meget risikable transporter (som for øvrig med faa unntak maatte foregaa uassurert, slik at det faktisk er spart for mange millioner kroner i forsikringspremie.)

Ved jevnføring med gullprotokollene maa det tas forbehold for mulige forandringer i gullbeholdningen i Oslo i tidsrummet 9. mar til 9. april. Avlesningen av mange gamle barrenumre er vanskelig og en har ikke for haanden fortegnelse over de gamle numre paa barren i Canada. Av gullfondet anbragt i gullkjelleren er aapenbart alle kassene kommet ut med unntak av en kasse med diverse mynter (deriblan franske, engelske og finske.) Ut er altsaa kommet de 653 smaa kasser med barrer og de 818 kasser med skandinaviske kroner, riksmark og østerrikske kroner. Likeledes synes Norsk Rikskringkastings samtlige 27 kasser (Inneholdende 54 barrer) anbragt i sikkerhetsdepot aa være kommet ut. Av den lille valutaereserves (den store gullvalutareserve var i New York) ialt 8 smaa kasser var to oppbevart i seddelkjelleren og en maa gaa ut fra at disse ikke er kommet ut fra Oslo. De øvrige smaa kasser var anbragt i gullkjelleren, og det synes som om 5 av disse er kommet ut. En del poser (ialt 18) - (alle inneholdende riksmark) som var hensatt i gullkjelleren løst uten aa være pakket i kasser, er sannsynligvis blitt staaende tilbake, men muligvis er en del av disse riksmark likevel kommet med i et par kasser. Et par pos noen faa barrer og noen irregulære smaa blokker som samtlige var anbragt i hovedkassererens verge er tilsynelatende ikke kommet ut (muligens finnes dog en lettvektig kasse med disse saakalte "Regulus" småblokker blandt "Bomma"s ennaa uapnede.)

Antall store kasser overtatt paa Lillehammer var som anført i begynnelsen av denne oversikt 818. Dette stemmer med gullprotokollens 818 myntkasser (548 med riksmark, 85 med østerrikske kroner og 185 med skandinaviske kroner.) Identiteten skulle her være paa det rene, muligvis bortsett fra et par kasser. Ingen av de 39 kagger med barrer kan være gjenstand for noen tvil. De 685 smaa kasser overtatt paa Lillehammer har etter all sannsynlighet bestaatt av gullfondets 653 kasser med barrer, Kringkastningens 27 kasser og dessuten 5 kasser fra valutaereservens. Men for noen faa kassers vedkommende kan det dog være tvil om identiteten.

Nøyaktig identifikasjon ut fra barrenumrene har ikke vært og blir neppe mulig, idet avskriften av listene aapenbart er beheftet med noen feil og fordi de gamle numrene paa barreene i en del tilfelle er vanskelig aa tyde korrekt. En saa vidt mulig omhyggelig oppstilling og sammenligning av barrenumrene bekrefter i det store og det hele det som ovenfor er anført paa basis av kasseantall og vekt-oppgaver, og endelig viser ogsaa en sammenligning mellom Norge og Amerika paa basis av barreantall og myntsortiment en etter omstendighetene ganske god overensstemmelse.

Av barrer var det i gullfondet (anbragt i gullkjelleren under representantskapets segl) ialt 1.569 barrer. Norsk Rikskringkasting hadde i sikkerhetsdepot 54 barrer. Tilsammen er dette 1,623 barrer.

De fra Norge utførte barrer fordeler seg med 1094 øremerket og deponert i Bank of Canada og 297 i New York, og hertil kommer de 120 ennaa ikke utpakkede kasser som beror i Bank of Canada og som inneholder antagelig 235 barrer (muligens en eller to barrer, mer eller mindre). Dette blir tilsammen 1,626 barrer som er kommet over paa denne siden. Hvis alle Kringkastings barrer er kommet med, skulle det etter dette bare være 3 barrer fra valutareservens. Av dennes 6 kasser i gullkjelleren skulle altsaa bare 2 være kommet med (ikke som tidligere antatt 5.) Det kan dog tenkes at noen flere av Valuta-reservens barrer er kommet med, mens noen av Kringkastings barrer er blitt tilbake.

Av mynt var det i gullfondet i seddelkjelleren 185 kasser inneholdende norske eller andre skandinaviske kroner, 548 kasser inneholdende riksmark og 85 kasser inneholdende østerrikske og ungarske kroner, tilsammen 818 kasser, hvilket som allerede anført stemmer med antallet av store kasser, fra Lillehammer. (De store kasser inneholdt alle mynt, praktisk talt alle hver 5 poser a 1000 tyvekronestykker, tyvemarksstykker, m.v., mens de smaa kassene inneholdt barrer, de aller fleste 2 barrer hver, men noen faa bare en barre.)

Den konstaterte gode overensstemmelse mellom mengdene i Norge og i Amerika gaar ogsaa frem av følgende spesifikasjon for de tre myntsorter:

Av skandinaviske kroner er det i Ottawa etter bankens oppgaver deponert 17,100,000 og i New York 1,460,000, tilsammen gullkr. 18,560,000, mens de 185 kasser i Oslo er oppgitt aa inneholde gullkroner 18,500,000. Av riksmark beror i Ottawa og New York tilsammen 54,300,000, hvilket etter den gamle gullparikurs paa 88,65 utgjør gullkr. 48,137,000, mens de 548 kasser i Oslo skulle inneholde 48,580,200. Endelig er det av østerrikske og ungarske kroner naa i Ottawa og New York deponert 8,420,000 hvilket etter en kurs av 0.75 utgjør gullkr. 6,315,000, mens de 85 kasser i Oslo var oppgitt aa inneholde 6,375,000. I hvert fall for de skandinaviske kroners vedkommende synes det aa ha vært en liten tellefeil et eller annet sted, muligvis kan noen poser med østerrikske-ungarske kroner være tatt for skandinaviske. Uten aa vite om de i London tilbakeblitte kasser inneholder andre myntsorter foruten riksmark er det ikke mulig aa komme det nøyaktige saksforhold nærmere.

Alt det fra Norge via England siden april til Amerika ankomne gull holdes øremerket og oppbevart for Den Kongelige Norske Regjering. Berettiget til aa disponere over gullet paa regjeringens vegne er i U.S.A. Sendemann Morgenstjerne, og i Canada to i felleskap av følgende fire personer: Sendemann Colban, Generalkonsul Steen, Direktør Lorentzen, Stortingsmann Colbjørnsen.

I tillegg til dette "nye" gull, der som nevnt i alt utgjør ca. 49 tonn til en verdi av 54,8 millioner U.S. dollars, kommer det "gamle" gull som Federal Reserve Bank of New York fremdeles holder for regning av Norges Bank, hvis konti og verdier i U.S.A. naa disponeres av Sendemann Morgenstjerne paa den norske stats vegne. Mengden av ~~gull~~ dette gull - Norges Banks gamle utenlandske valutabeholdning - utgjør naa 1,005 barrer med vekt 402,966 ounces fine oppbevart i New York og 214 barrer med vekt 86,151 ounces oppbevart i Federal Reserve Bank of San Francisco som agent for Federal Reserve Bank of New York, altsaa tilsammen 1,219 barrer med samlet vekt 489,117 ounces eller 15,2 tonn til en verdi av 17,1 mill. U.S. dollars. Det kan her være av interesse aa nevne at dette resultat er fremkommet etter at det i begynnelsen av april iaar var solgt et gullparti til en verdi av 6,2 mill. dollars, mens et parti paa 220 barrer (vekt 88.784 ounces skipet fra Syd-Afrika pr.s.s. "City of New York" medio april ankom og ble deponert i New York 6 mai iaar.

Til slutt kan nevnes at under den betalingsavtale som tidlig i aar ble inngaatt mellom Norges Bank og Bank of England (og som i slutten av april ble avløst av avtale mellom de to lands regjeringer) var det av Norges tilgodehavende i april konvertert i gull deponert i London for saa vidt erindres, 6-7 mill. dollars.

Washington, D.C., 15/10-1940.

Ole Colbjørnsen(sign.)

Fredrik Haslund (sign.)